

Libris .RO

Respect pentru oameni și cărți

Jean d'Ormesson este una dintre marile figuri ale literaturii franceze contemporane. Romanțier, eseuist și filozof, este adesea evocat ca eterna „jerich” grație sermității sale îndelung hrănite cultural. Născut la 16 iunie 1923, la Paris, într-o familie aristocratică, în care vedea de dreapta și de stânga se căltau brau reciproc pe la cărți, a avut un copil, François de Paule La Ferté d'Ormesson, a studiat la liceu normale superioare. Între 1974 și 1977 a condus prestigioasa revistă Le Figaro. În 1973 a devenit membru al Academiei Franceze, președinte al Institutului Jules Romains, deși se distinsese în 1971, marele premiu al Academiei Franceze, și membru al Académie de l'Égypte.

Creat cu pasiune și savoir-faire. Un volum Baroque Books & Arts®.

JEAN D'ORMESSON

CĂLĂUZA RĂTĂCIȚILOR

traducere din limba franceză de
CRISTIAN PEDA

Respect pentru oameni și cărți

CUPRINS

Mod de întrebuințare.....	5
Mirarea.....	7
Dispariția.....	8
Angoasa.....	9
Secretul.....	11
Enigma.....	12
Misterul.....	13
Numerele.....	15
Știința.....	18
Spațiul.....	20
Materia.....	22
Aerul.....	24
Apa.....	26

Lumina.....	29
Timpul.....	32
Gândirea.....	36
Răul.....	41
Libertatea.....	47
Viața.....	50
Moartea.....	56
Plăcerea.....	57
Fericirea.....	59
Bucuria.....	61
Istoria.....	63
Progresul.....	66
Dreptatea.....	68
Frumusețea.....	73
Adevărul.....	77
Iubirea.....	83
Dumnezeu.....	90

- Bunele maniere. Enciclopedie de stil, elegantă și savoir-vivre*, Sabine Denuelle
Bunele maniere la masă, Jeremiah Tower
Arta de a vinde arta, S. N. Behrman
În numele lui Gucci, Patricia Gucci
Creierul idiot, Dean Burnett
Snobismul. O chestiune de caracter, Adèle van Reeth & Raphaël Enthoven
Gaudi, Gijs van Hensbergen
Bizanț. O lume pierdută, Jonathan Harris
Cum (să) îmbătrânim?, volum colectiv coordonat de Marina Dumitrescu
Arta de a pune lucrurile la locul lor, Dominique Loreau
Arta esenței, Dominique Loreau
Arta frugalității și a voluptății, Dominique Loreau
Arta listelor, Dominique Loreau
Arta simplității, Dominique Loreau
Iubește ploaia, iubește viața, Dominique Loreau
Micul infinit, Dominique Loreau
Comand la fel, Rebecca Harrington
Maimuța din tine, Jürgen Brater
12 creatoare care au schimbat istoria, Bertrand Meyer-Stabley
12 creatori care au schimbat istoria, Bertrand Meyer-Stabley
Arta de a te cunoaște, Jennifer Ouellette
Despre necunoscut, Teodor Baconschi
Puterea puterii, Reiner Neumann
Istoria parfumului, Mandy Aftel
Bogații. O istorie de 2 000 de ani. De la sclavie la superiahturi, John Kampfner
Arta de a gândi limpede, Rolf Dobelli
Dicționarul imposibilului, Didier van Cauwelaert
Cum să NU scrii un roman. Arta greșelilor, Howard Mittelmark & Sandra Newman
Lit Kit, Sandra Newman
Enciclopedia sublimului, Jessica Kerwin Jenkins
33 de lecții de filozofie de și pentru băieții răi, Alain Guyard
Tărâmul lămâilor, Helena Attlee
Istorie pentru cei care se tem de istorie. De la Napoleon am învățat să nu ne spălăm, Sebastian Schnoy
Hârtia. O elegie, Ian Sansom
Dicționar din dragoste de vin, Bernard Pivot
Vă spun sincer, mint perfect. Sau arta compromisului, Ute Ehrhardt, Wilhelm Johnen
Tot ceea ce trebuie să poată bărbatul absolut, Oliver Kuhn
Tot ceea ce trebuie să știe bărbatul genial, Oliver Kuhn
Luna și fața ei nevăzută, Bernd Brunner

DISPARIȚIA

Pe Pământul ăsta unde trăim, totul se grăbește să dispară. Asta e regula. Nimeni nu poate face ceva. Timpul se duce, anii se duc, viața se duce, noi ne ducem. Nimic nu durează. Totul trece. Fără nici cea mai mică excepție. Fericirile noastre, grijile, obișnuințele, credințele, limbile pe care le vorbim, civilizațiile noastre. Pământul nu-i altceva decât o ruină și se va duce și el. La fel ca Soarele și galaxia noastră.

Dar Universul? Multă vreme, oamenii au crezut că Universul ar fi etern. Dar pe la începutul secolului trecut, prin calcul și observație, știința, apropiindu-se de ce se spune în *Facere* decât de ce zic filosofii, a descoperit că, la fel ca și viața, Universul are și el o istorie a lui. A avut un început și va avea un sfârșit. Se va duce și el, precum oamenii.

ANGOASA

La întrebarea „Ce vine după moarte?“, la fel ca și la altele – „Ce era înainte ca Universul să înceapă și ce va fi după ce el se va sfârși?“ – s-au dat felurite răspunsuri, fără ca vreunul dintre ele să se impună.

Primul răspuns: nimic.

Al doilea: e altceva, de pildă o infinitate de istorii, de universuri și de spirite.

Al treilea: Dumnezeu.

Cele trei răspunsuri ne împart în grupuri diferite, dar ele nu sunt incompatibile. Puteți, de pildă, susține că, fiind absolut diferit de tot ceea ce ne e îngăduit să imaginăm sau să concepem, Dumnezeu a făcut lumea din nimic – adică din el însuși, fiindcă în el întregul și nimicul se confundă.

Între început și sfârșit, știm aproape tot – sau, în orice caz, din ce în ce mai mult – despre natură, despre oameni și mersul evenimentelor. Înainte de început și după sfârșit, e o altă istorie. Nu știm nimic. Nu putem ști nimic.

Vid. O angoasă. Poate un secret.

SECRETUL

Întemnițați în timp, în istorie, în viața noastră, în lume, avem dreptul să ne imaginăm, în chip nesigur și vag, ce era înainte și ce va fi după. Nu putem afirma ceva incontestabil sau definitiv. Nouă, rătăciților, Universul, timpul, istoria, sensul propriei vieți ni se par a fi un secret.

Orice secret presupune un adevăr sugrumat și ascuns. Urmaș al mai multor forțe magice, apoi al unui mănunchi de zeițe și zei cu genealogie complicată, Dumnezeu a fost multă vreme deținătorul și garantul acestui adevăr disimulat. Multă lume se întreabă, de un secol sau două – de fapt, se întreba și înainte, dar în număr mai mic – dacă el există. Mulți vor să ne convingă că nu. A crede că Universul are ceva secret ar aduce atingere lui Dumnezeu.

ENIGMA

Am putea atunci vorbi despre o enigmă? O enigmă are însă, prin definiție, o soluție. Poate că nu există soluție pentru problema pusă de Univers și de destinul nostru? Nu e exclus ca lumea să fie absurdă, ca întreg răul și tot binele, ca toate suferințele și toate bucuriile, orice frumusețe și întreaga iubire să dispară în neant și să fie date uitării, iar viața – care ne e așa dragă – să fie lipsită de sens.

MISTERUL

Mai degrabă decât secret sau enigmă, Universul e mister și viața noastră e mister. Ne e însă interzis să-l deslușim.

Ce-i de făcut? Ar fi oare mai bine să stăm în banca noastră? La ce bun să dezbatem atâta? Mai bine să renunțăm la cunoașterea a ceea ce ne este imposibil să cunoaștem. Să închidem ochii. Să profităm de pe urma unei existențe, care e un fel de miracol. Să fim fericiți.

O voce venită de nu se știe unde și care nu va tăcea niciodată ne strică liniștea, ca să ne spună că poate nu e totul să fii fericit. Nu trăim ca să ne amuzăm. Sau doar pentru așa ceva.

Dar de ce? Doar ca să treacă timpul? Doar ca să ne aruncăm degrabă, legați de mâini și de picioare cum